

SEMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

Redacția și Administrația :
BUCUREȘTI
Strada Regală, 6

DIRECTORI :
A. VLAHUȚĂ și G. COȘBUC

ABONAMENTUL :
10 Lei pe an

CLIFE DE LA ȚARĂ

— LA VATRĂ —

Se lasă 'ntr'amurg. Afară viscolește. Crivățul întărtat isbește 'n ușa cirpită cu peteci, de-o sguduie 'n țitini... Printre prevazurile-î depărtate dă năvală omătul, care zorit de vifor s'așează 'nnăuntru în grămăjui cu scînteeri fantastice...; iar hirtia afumată prinsă 'n ferestrele mici, pocnește să se spargă...

În gura sobei, deslipită și cu cărămizile știrbite, își tremură para ciți-va tăciuni, cari ard improșcînd scînteii... O lumină slabă, roșietică înfioară încăperea tăcută, tristă, mohorită.

Păreții coșcoviți și 'ncondeeți de șirloae știrigite, încep să se desprindă din birnele învechite, iar grinzile afumate și cărite, încovoiate-s de greutatea coperișului aproape năruit...

Intr'un colț se văd cite-va doage risipite, iar în trunchiul prins în movila de așchii, stă 'nfîptă barda, cu muchia ruginită. În față, pe patul încăputat din cite-va scînduri și acoperit c'o treanță de rogojină, zace o femeie ce samănă mai mult a moaște..., iar sub pat, vr'o cincî godăcei chirciți și murdari, se trudesc să spargă niște bostani cari nu se dau la mîncat cu una cu două, ș'o iaă de-adura prin casă... Pe vatra căldicică, numai în trnpurile goale, soioase, staă trei fetițe mărunte, cari sgrebulate își desmorțesc oasele pălindu-se în dulcea dogoare a focului ce pilpăe.

În față lor, nu băețăș mai micușor, golaș și el și îngropat mai până susușor într'un morman de cenușă stîmpărată, ține

cu-amîndouă mînușile, strîns la piept, un știuleț de popușoiu și picură de somn...

Din cînd în cînd, îndemnat de foame, ciugulește cu degetele lui mici în boabele galbene și, după multă trudă, desface cîte puține grăunțe pe cari le-aruncă în spuză așteptîndu-le să-î sară 'n floricele...

Dar cățelușul de-alături, tovarăș de foame, nu dă răgaz grăunților să sară în cucurigi, ci le scoate iute cu laba și ronțăindu-le cu lăcomie, așteaptă un alt rînd... Mai de-o parte, o fetișcană mai răsărită — fruntea copiilor, opărește-un pumn de mălai într'o scăfîță de lemn, zorind ca să călească o burcă pentru ai casei., iar la trunchiul din colț îngropat în așchii, ciocănește cu barda un băețăș mai măricel.

Mălaiul frămîntat destul, e gata de pus în vatră... Croind cîte-va clește cățelușului și purceilor cari 'nceese roata în fruntea focului, meștera merindelor, își face loc la vatră...

Mută tăciunii la o margină, dă cu cleștele spuză într'o parte și 'n alta iar în vatra roșie, prididită de scînteii, toarnă turta pe care-o învelește bine cu spuză, în vreme ce micșorii de prin prejur strigînd «turtă, turtă» bat în palme și cîntă de bucurie că se coace burca...

Puișorul golaș și învelit în cenușa din ungher nu mai poate răbda... Ia o așchie în minuță și 'ntinzînd-o surorii mai mari, arată spre turtă cerînd frumos «pa-pă»... Ca să-l mai amăgiască, să dea răgaz turtii să se coacă, dumatică o mînușită de grăunțe din știulețul uitat în cenușă, și le pune alături în spuză îndemnîndu-l s'aștepte să sară cucurigi...

Boabele înfierbîntate pliscănesc și se învîrtesc cu zor prin spuză înroșită, pînă ce desfăcîndu-li-se coaja pătată de arsură, înfloresc de-o dată, pocnind și sburînd cine știe unde...

Golășeii toți s'ațin să prindă cocoșeii din sbor, iar cățelușul și purceii blinzi, dau tîrcoale prin prejur așteptînd să le cadă și lor cîte una... Și cearta începe: Cățelul pîndind pe la spate înhapă floricelele, iar purceii virîndu-și rîturile pe

sub copilași după grăunțele rătăcite, îi împinge gata să-i dea pe foc...

Atunci tovarășii de vatră își iaș porția de clești de la fata cu grijă și, chelălăind și guițind, se depărtează o clipă spre a începe din nou cearta pentru mîncare....

Jarul de pe turtă s'a potolit, iar încăperea strîmtă și murdară, aburită-i de mirosul mălaiului prăjit...

Sora mărișoară dă spuza la o parte, iar flămînzii din jur îi cîntă desvelirea...

Scoțînd turta din vatră și scuturînd'o frumușel de cenușă o așează pe un fundișor mai de-o parte. Copiii fac roată în prejurul ei. Un furnicar de minî se bălăbănesc de-asupra-i prin negura de aburi ce se ridică în sus, umplînd casa de miros, iar motanul, purceii și cățelul, jinduind, alergă ca la arie în jurul micilor hămeșiți ce 'npart merindea....

De odată se face tăcere.... Ușa isbită ca de furtună sare din clanță și se lovește de perete zguduind cocioaba; iar de-afară, cu un virtej de omăt, intră șovăitor omul casei..

Inghețat, prăpădit și-abia ținîndu-se pe picioare de biat sudue și mătăhăește. Face câți-va pași, iar înpiedicîndu-se d'un bostan scos de purcei, cade mal peste infometații copilași....

Motanul scuișind și miaunînd o sbughește în fundul sobei. Purceii și cățelul țipînd ca tăeți, înfundă subpatul, iar printre urletele viforului care dă navala 'n casă abia s'aud țipetele copilașilor, 'necate de loviturile și înjurăturile tatălui.

MARIOARA FLORIAN.

DIŢ «DIVINA COMEDIE».

CÎNTUL XXIII

{ Tăcuți și fără soți mergeam acum,
Noi singuri doi; el primul, eș urmîndu-l,
Cum merg și frații, cei mai mici pe drum. }

Iar cearta ce-o văzuî îmi duse gîndul
La snoava lui Esop, cum o nara
De-un șoarece și-o broască. Judecîndu-l

Nu seamănă mai mult un *nu* c'un *ba*
 Decît aceste două, cînd tu bine
 Intregul curs al lor îl veî căta.

Și-așa cum dintr'un gînd alt gînd îți vine,
 Cumplit de-odat' un gînd m'a fulgerat,
 Sporind cu mult grozava spaimă 'n mine.

Gîndeam așa: «Rușinea ce le-a dat
 De cap, fu pentru noi; și-o să le fie
 Necaz, cred eū, de-arsura ce-aū răbdat.

«Răi sint, și de-î mai prinde-acum mînie
 Goni-ne-vor cumplit, cum nu gonește
 Mai dirz căpăul iepurî pe cîmpie».

Simțiam că păru-'n cap mî se sbirlește
 Si-anume stam privind cu 'nfiore
 Cînd zisei: «Văi, curînd tu ne găsește

«Vr'un loç de-ascuns, că 'ntrăm la dracî în ghiare!
 Ei vin în urma noastră, să ne prindă,
 Si-î și aud venînd, orî poate-mî pare!»

Iar el: «Nici chipul tăū, de-aș fi oglîndă,
 Eū nu l'aș prinde 'n suflet mai curînd
 Cum gîndul meū pe-al tăū putu să-l prîndă.

«Căci gîndul tăū mî-a 'ntrat de-adreptu-'n gînd,
 La fel fiind și-un drum bătînd de-odată,
 Un singur sfat din două-acum făcînd.

«De-o fi la dreapta rip' așa plecată
 S'avem vr'un drum ce 'ntraltă vale duce,
 Scăpăm de goana lor cea blăstemată!»

Și nici n'a isprăvit iubitu-mî duce
 Cînd și văzuî pe dracî cu-aripi întinse,
 Aproape după noi ca să ne-apuice.

În brațe-atuncî Virgil grăbit mă prinse,
 Ca mama, cînd în țipet se trezește
 Și vede 'n casă lucrurile-aprinse,

Iși ia copilu 'n sîrg și năvălește,
Gîndind numai la el, și nici pe sine
Să-și ia măcar cămașa nu s'oprește,

Așa pe spate se lăsă cu mine
Din vîrf, pe sghiabul cel ce-avea s'astupe
O lature-a prăpastiei vecine.

Nici cînd pe scocul morilor n'o rupe
La fugă apa'n vale măi cu zorul
Cînd este-aproape să s'asvîrlă'n cupe,

Pe cît de iute-a lunecat cu sborul,
Ținîndu-mă la pîept, pe-acel pîrete,
Părînd că-î sint un fiu nu 'nsoțitorul.

Și-abia sosi 'n adînc, cînd iat'o stete
Pe culmea ripii tabăra drăcească.
Dar nu ne mai temeam, căci lor le dete

Inaltul Domn puterî să stăpînească
Acest ponor, și servî i-a rînduit,
Dar nu le-a dat puterî să-l părăsească.

Aflarăm jos aici popor smolit,
Mergînd în jur, pe căi întunecate,
Amar plîngînd, și toți cu pas trudit.

Mantale lungi cu toții-aveau în spate,
Precum la Ren călugării le au,
Cu glugî pe ochi cu totul înfundate.

De aur fața lor, de te 'mbătau,
Dar blana-le de plumb, și-așa de grele
Că paie-ai tăi, tu Frideric, purtau.

Ce vecinice poveri erau în ele!
Și-am mers cu ei în rînd spre stînga iarăși,
Prin cercul plin de plinsete mișele.

Trudiți de-un vecinic drum și de povară-și,
Așa de 'ncet mergeau, că 'n rînd cu mine
Tot alții-aveam, mereu toți alți tovarăși.

«Maestre»-am zis «arată-mî pe-oare cine
Al cărui nume-l știu și-î știu și traiul ;
Aruncă ochii 'n jur și caută bine».

Atunci din dos : «O, tu ce-alergî pe plaiul
Eternei nopți din Iad, oprește-ți sborul».
Ne zise-un duh ce-mî înțelese graiul,

«Vă pot eu poate spune ce ți-e dorul».
S'a 'ntors Virgil : S'aștepți pe-aceștia 'n cale
Și'n rind cu ei tu mișcă 'ncet piciorul».

Văzuî pe doi cu zor venind prin vale —
Vai, cit de mare pîedecă le pune
Si strimtul drum și plumbul din mantale

Sosind, aû stat pe loc și făr' de-a spune
Nimic, țineaû peziș căutătura
Și-așa 'ntre ei vorbeaû ca de-o minune :

«Eû cred că-î viu, căci i se mișcă gura !
Iar mort de-o fi, cum n'are vinovatul
Capac pe ochi și 'n spate 'ncărcătura ?»

Și-apoi : «Toscane tu, ce intri 'n sfatul
Fățarniceî mulțimî, te rog să spui,
Tu cine ești de nu-ți spăsești păcatul ?»

«Născut am fost» le ziseî «și crescuî
La mîndrul Arno 'n nobila cetate,
Și am și-acum tot trupul ce-l avuî.

«Dar cine voi, că 'n fețele 'ntristate
Durerîi marî eu nu-î gălesc hotarul,
Ce chin e 'n voi ce-așa de-amar vă bate?»

«Aceste glugî de plumb ne-aduc amarul»
Răspunse-un Duh» și haina ce străluce
Ne-apas'așa de scîrție cîntarul !

«Am fost doi mucăliți, doi frați de cruce,
Numit eu Catalan, el Loderîng.
Crezînd ai tăi măi bune vremî s'apuice,

«Ne-aŭ dus ca pe-oamenŭ care certurŭ sting.
Dar noŭ am dus cetatea, noŭ smintiŭiŭ,
Aŝa cum vezi ŝi-acum pe la Garding».

Eŭ vruŭ sŭ zic: «O voi, nelegiuŭiŭ...»
Dar steteŭ, cŭ vŭzui pe-un strabŭtut
Cu trei ŝepuŝe, jos, ca rŭstigniŭiŭ.

Vŭzŭnd cŭ-l vŭd nebun el s'a sbŭtut
Sufŭnd cu gemet lung ŭn barba rarŭ,
Iar frater Catalan cŭnd l-a vŭzut:

«Acel strŭpuns cu ŝepŭ» ne-a zis «prin ŝarŭ
Da sfat la Fariseŭ sŭ nu se plece
Ci moarte de-om poporului sŭ cearŭ.

«El gol de-a curmeziŝu-'n drum petrece
Cum vezi, ŝi-ŭ scris: sŭ calce peste el
Tot duhul ce pe-aici spre-adŭncurŭ trece.

«E 'ntins ŝi socruŭ luŭ, un alt miŝel,
Prin gropŭ, ŝi din sinedriu fie-care
Din ceŭ ce-aŭ dus pŭeire 'n Israel».

Vŭzui ŝi pe Virgil cum sta 'n mirare
De-aceŝt miŝel ce 'nfŭpt va fi pe cruce
Etern aŝa 'ntr'aŝa de tristŭ stare!

Apoŭ spre Catalan iubit-u-mŭ duce:
«Te rog sŭ-mŭ spuŭ, ŭertat de-ŝi este-a spune,
Pe mŭna dreapt' aici nu ŝtii de duce

«Vr'un drum, ca sŭ rŭsbim pe cŭi mŭi bune
Din fund de-aici, cŭ n'aŝ mŭi cere sfatul
Aceŝtor ŭngerŭ negri din genune».

«O stincŭ este» zise condamnŭatul
«Aproape-aci, pornind din cercul-mare
ŝi-aceŝtea oarbe vŭi le ia de-alatul.

«E ruptŭ ŭns'aici ŝi drumurŭ n'are.
Dar poŝi ŝi pe ruinŭ sŭ urcŭ, poete,
Cŭci drum de-adreptu-'n altŭ vale are».

Puțin cu fruntea 'n pîept măestrul stete :
 «Acel ce prinde pe-osindiți în lacul
 De smoală, jos, ce rea povață-mi dete!»

«Eū și 'n Bologn' am auđit că dracul
 E sac de răutăți, dar mai vîrtos
 Că-î tată al minciunii» — a zis monacul.

Porni cu pașii mari și mînios
 Virgil acum, cu față svîcnitoare,
 De-aceea decî lăsaî pe păcătos

Plecînd pe urma dragilor picioare.

G. COȘBUC.

CARTE INCHISĂ

— Așa, ca să scap de voi, aș putea și eu să născocesc acu o aventură sau să-mi adaptez vieții și împrejurărilor una din miile de istorisiri pe cari le-am citit în ceasuri de plictiseală sau pe cari vrînd-nevrînd le-am ascultat și eu pe ici pe colo... Ar fi poate mai distractiv pentru voi și știu că nu v'ați da osteneala să-mi scrutați prea de aproape sinceritatea ; dar de ce să ne mințim așa unii pe alții!

N'am decî să vă povestesc, din parte-mi, nimic pasionant, în materia asta, asupra căreia ați început să pilduiți cu toții, cu mai multă sau mai puțină putere de fantasie. Și nu pentru că nici o pasiune nu mi-ar fi sguđuit într'o vreme și mie sufletul și viața ; dar vezi, pasiunile acestea, povestite, ori-cît de sguđuitoare ar fi fost odinioară pentru cel robit de ele, pentru lumea cealaltă nu însemnează mai adesea nici cît un accident, cît de neînsemnat, văzut cu ochii ; chestiuni de viață sau de moarte sufletească pentru unul, nu sunt de cît anoste banalități pentru restul lumii, și dacă uneori, artificiile expunerii, precugetate sau instinctive, pot să le dea relieful interesului, — de milioane și milioane de ori ele se resolvă înăuntrul aceluiaș înveliș în care s'aū născut, uriașe de însemnătate aci, neant în afară !

Singure urmele pe cari le lasă în suflet încercările prin cari a trecut, interesează și vor interesa în totdeauna pe cugetător.

...Nu știu pentru ce, și nu știu dacă și alții sînt ca mine, că nici astăzi eu nu pot să primesc o scrisoare fără ca să mă simt, în fața plicului încă nedeschis, cuprins de o ciudată emoțiune. De sigur, în fundul și la originea acestei simțiri a fost emoțiunea în fața necunoscutului, amestecată cu aceea a siguranței că acest necunoscut mi se va desvălui acum, numai de cit, că sunt deplin stăpîn pe taina lui, că pot să-i prelungesc sau să-i scurtez durata după voință.

Dar... această emoțiune am avut-o de atitea ori și întotdeauna, fără excepție, a fost urmată de o complectă deziluzie... De ce atunci o mai am și astăzi?

Experiența îmi spune în zadar că plicul închis nu cuprinde nici o surprindere; de ce o simțire pe care nu sunt stăpîn îmi aprinde totuși fantasia și mă pune, în fața cărții închise, într'o vagă dispoziție sufletească, cum ar fi aceea a unui om care jucînd la o loterie primește fără veste și desface lista cîștigătoare?...
Biblioteca Universității din Cluj

De ce vă spun toate astea și ce legătură au ele cu vorba noastră?

...Acelaș, absolut acelaș sentiment îl am în fața *femeii*.

Ce emoțiune dospită în vagi, în nespuse iluzii, cînd pentru întia oară ochi-ți de adolescent se opresc asupra acestui minunat înveliș, ce ascunde un suflet pe care îl bănuiești atît de bogat în comori neînchipuite, pe care fantasia ta îl înzestrează cu atît de îmbătătoare și nedeslușite misteruri!...

...Vremea vine, cînd te încredințezi că plicul nu conține de cît o scrisoare palidă și seacă; — dar cea dintîi emoțiune nu se va mai șterge niciodată. De zeci de ori ea se va mai topi în aceiași deziluzie, dar nimic, nimic nu te va mai apăra de aceiași chimeră, care te va urmări mereu, în fața altei și iar altei enigme.

În zadar îți vei zice că o cunoști pe de rost, simțirea a-

ceasta, mai tare de cit tine, își va bate joc de raționamentele și de experiența ta.

...Atunci?

Atunci de ce să-ți mai amărești o simțire care, în cele din urmă, este o mîngăiere, iluzorie, dar totuși o mîngăiere pentru sufletul tău?

Primește scrisoarea, dar păstrează-o în plic. Las' să rămîie pentru tine, femeia adorată o carte vecinic închisă. Păstrează, până mai e vreme, o ultimă iluzie, căci, cine știe, poate mîine nici aceasta nu va mai putea prinde rădăcină în sufletul tău...

...Mai am nevoie să vă povestesc întîmplări din viața mea? La ce! Ele se desleagă toate în încheierea aceasta la care am ajuns; încheierea e totul, povestirile puteți să vi le încropiți ori cum veți vrea...

Și fie-care din noi ne-am gîndit la cîte o întîmplare din viața noastră...

ION GORUN.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CRONICARII ¹⁾

Cînd mă cuprinde dor adînc de țară
Și n'am pe nimeni să-mi potoale dorul,
Iaū cartea unde curge sfînt isvorul
De 'nțelepciune și tîrie rară...

Citesc,—iar gîndu-mi își întoarce sborul
Spre vremi de bărbăție legendară,
De greu răsboiū și de robie-amară;—
Și sufăr și mă bucur cu poporul.

Imi cîntă jalnic rostul nestatornic
Al tuturor măririlor din lume,
Miron Costin, vestitul mare Vornic;

Boier de țară, bunul Ion Niculce,
Oftînd strecoară printre lacrămi glume,
Din zile vechi, în graiū nespus de dulce!

St. O. IOSIF

¹⁾ Din noul volum de *Poezii* apărut în editura librăriei Socec.

PĂMÎNT ȘI APĂ

Ca o melodie divină de fanfare cerești răsuna în sufletul lui cîntecile și povestirile din acele cărți și broșuri, grămădite pe masa din naintea lui. Nicî nu observă pe mumă-sa care se apropiase cu sfială de dînsul. Mîntea lui plutea în alte împărății, peste valuri luminoase...

Anița ridică, speriată, șuvițele de păr umăd de pe fruntea lui albă, îl pipăi de nu arde cumva... Și privi cu teamă, și cu o iubire nemărginită, în ochii lui mari, duși de pe lumea asta.

— Stoe, dragul mami, ție nu ți-e bine...

El o depărtă încetișor.

— N'am nimic, mamă... Du-te numai acasă și lasă-mă fără nici o grijă.

Anița rămase încremenită.

— Tu nu vii cu mine?...

Glasul ei tremura și din privirea-i pătrunzătoare grăia atîta grijă, atîta durere adîncă, încît Stoe șovăi o clipă. Ar fi vrut să o cuprîndă în brațe, pe mama lui iubită, să-i sărute mîna... Dar o putere mai mare îl ținu țintuit, cu ochii la umerii nalți ai lui Ilie.

— Nu mă duc, mamă. Nu pot... nu mai sînt copil.

Anița își plecă capul.

Doisprezece ani a trăit cu sufletul întreg, cuprins de clipa asta... Doisprezece ani a muncit zi și noapte să'l vază aci, ajuns om, «domn!...» Doisprezece ani a bătut drumurile, de multe ori pe jos, cu desăgii grei în spate, aducînd merinde și cite ceva de vînzare ca să scoată banî pentru el... Și acum cînd se gîndise să-și găsească copilul vesel, trecut peste greu, să'l strîngă la inima ei plină de bucurie, să-i poștească noroc, viitor mare... să'l ducă acasă în triumf, și să'l arate pe la rude, cît a crescut de înalt, subțire, frumos, învățat, — îl găsește trudit, schimbat, străin... Spoise prin casă, făcuse plăcinte. Paștile n'ar fi fost așa de sfînte!

...Și acum se întorcea singură, ghemuită pe un mănunchiu de paie, în fundul căruței, unde era să fie așezată lada lui cea nouă, vopsită cu flori de tulipan și crin... Ce jale sfâșietoare!... Nu mai avea copil!

Căruțașul da biciu a lene cailor amortiți de promoroaca rece a toamnei, roatele se cufunda în petrișul ud de pe șoseaua întinsă de a lungul Mureșului turbure și mare; Anița se uită tristă peste hotarele nemărginite. Unde o să-și găsească pământul, sălașul de adăpost, în lume, copilul ei pribeag, deslipit de-ai lui?..

— Stoe... Stoe al mamei, îngină năbușindu-și glasul, pe când lacrimi mari îi cădea pe față...

L'a pierdut!.... L'a pierdut, pentru totdeauna...

...Stoe înadevăr nu se mai gîndea la muma sa. Emoțiuni noi și puternice îi luaseră sufletul în stăpînire.

Se strînse cu evlavie de Ilie și aștepta cu nerăbdare un cuvînt din gura lui.

Ilie îi zîmbi triumfător.

— E, ai văzut. Mai plîngi?

— Nu. Dar totuși nu înțeleg, cum o să-ți stăpînim? Ei sunt mulți, puternici. bogați, — noi săraci și puțini.

Ilie îl lăsă de braț ridicîndu-și minile mari și osoase spre cer.

— Cristos a fost singur și cu un cuvînt a mîntuit lumea. Noi avem brațe, sufletul curat și inimă tare. Noi îi vom zdrobi, Stoe, îi vom zdrobi și vom scoate pământul nostru din minile lor... N'auzi tu cum s'a trezit lumea și cum toții strigă și cer: dreptate! Dreptate vrem și noi. Nu mai vrem jug, slugărnicie, temnițe fără judecată. Libertate vrem, libertate! mă, ști tu ce-î libertatea?

Il apucă pe Stoe și 'l zgudui cu putere.

— Vrei tu să vii cu mine?

— Unde?

Ilie se uită cu grije împrejur.

— Să-ți arăt țară de chin și de ocară. Voi aci pe Mureș aveți sate libere, trăiți bine, — vino tu la noi pe Crișuri, prin

Ardeal, prin Maramureș, pe acolo de unde a venit tată tău pierit de foame după o bucată de pâine. Vino să vezi rominii puși în jug, în brazdă, flămînzi, zdrențeroși și bătută păn' ce sîngele țîșnește din trupurile lor... Sînge român, Stoe, sînge curat, sînge sfînt!.. Să vezi ce-î robia, jalea pe pămînt...

«Liberi, liberi vrem să fim, umăr lingă umăr, coasă lingă coasă... Hai de-ți răsbună pe moșii tăi, cari aū murit de foame!

Iși strînse pumnii întinși 'nainte.

Stoe, alb ca barul, îl apucă de un vrăț și îngină:

— Mă duc.

— Soarele și cerul al nostru să fie! vîntul și ploile, de ne-or bate, din ogorul cu trudă semănat, rodul al nostru să fie!

Toată ziua rătăciră în jurul fortăreței și prin pădurea mare dela marginea orașului, tăcuți și adînciți în gînduri.

Sara se întoarseră acasă.

Ilie incuie ușa, închisă ferestrele, apoi începu să-și adune desagi.

— Să plecăm, chiar de acū pe jos, flămînzi, desculți, cum vom putea, numai să plecăm... Aci suntem închiși ca într'o cușcă de fier, între fiare... Ungurii ne-aū cotropit. Vor acum să nimicească toată puterea nemților, să se facă ei stăpîni fără friū peste țara întregă și Ardealul tot al lor să fie... Cu cine să lupti aci? Văzduhul e plin de otrava lor, un chibrit și se aprinde, ca praful de pușcă. Ai văzut băeți de ai noștri, Mihailovici, Popovici, Ciurea, cum își băteau peptul cu pumnii, că vor și ei o Ungarie mare și liberă. Mișei!

Iși strînse cărțile într'o curea.

Stoe se uită în toate părțile: oare mumă-sa plecase în adevăr? Sărmana lui mamă... De ce n'o fi luat și lada cea mare? Scoase cite-va lucruri din ea și începu să se gătească și el de drum.

Ilie îi aruncă o țundră veche și o pereche de opinci aproape rupte.

— Imbracă-te cu astea. Și nu te codi, de vrei să vii cu mine. Nu mai ești domnișor !

Cu căciulele trase peste ochi se strecurară încet printre străzile adormite.

Paznicul de noapte îi zări, doi Crișeni cu desagiî pe umeri, cum se duceau cu pași domoli, liniștiți, fără să mai privească, împrejur; cine ar fi putut să-i bănuiască tulburători ai păcii și aducători de primejdii mari peste atâtea vieți de oameni și cetăți?...

În mijlocul pieții mari, acolo unde cesornicul din turnul bisericăi în liniștea netulburată de afară bătea ora nouă, îndărătul zidurilor mari, mișunau sute și mii de studenți, tineri burghezi și nobili, din toate părțile societății și din toate părțile ținutului, ca într'o împărăție de furnice, clădeau cetăți de aur, îndrăsnețe visuri de glorie nebună; în avântări turbate gesticulau, și strigau după glasul întregii lumii: Libertate - Neatîrnare !

Păreții se sguđuiau de tipetele lor: Jos neamțul ! Trăiască sfînta libertate !...

Târziu, noaptea, Stoe ostenit se așeză pe un buștean. Capul îi era greu și ochii i se închideau, după două nopți de nedormire. Ilie își scoase țundra și i-o puse căpătăi.

Luna răsărise pe un cer albastru senin.

Rezămat de un toiag, Ilie privea înainte spre zarea depărtată murmurînd :

— În Ardeal... în Ardeal !

CONSTANȚA HODOȘ.

DIN HEINE

Iubito, te-oîu duce departe în sborul
Cîntărilor mele nebune,
Pe mindrele șesuri udate de Ganges
Cunosc o grădină-minune !

Visază încărcată de roșii podoabe
 Sub tainica lunei văpae —
 Flori albe de Lotus așteaptă acolo
 Pe dulcea lor soră bălae.

În taină șoptesc viorelele-albastre,
 Surid și se uită la stele;
 Povești parfumate își spun la ureche
 Frumoasele roze 'ntre-ele.

Gazele sfoase scot capul din iarbă
 Și sprintene-ți sar înainte. —
 Iar riul măreț își urmează departe
 Descintecul apelor sfinte.

Acolo, la umbra ce-o dă palmierul,
 Din floare un pat ne-om așterne
 Sorbi-vom odihnă, cu inima beată
 De visul iubirii eterne.

I. DARIE.

BIBLIOGRAFIE

A APĂRUT :

- Poezii* de St. O. IOSIF. Prețul 2.50.
Flori de Primăvară nuvele de ION P. MANOLESCU. Prețul 2 lei.
Cîntece vol. II de V. PODEANU.
Poezii Postume de M. EMINESCU. Prețul 1 leu.
România Pitorească (ediția a II-a) de A. VLAHUȚĂ. Prețul 3 lei și 50 b.
 GH. C. COSMOVICI. Compozițiuni musicale, după versuri de Carmen Sylva
 și M. Eminescu. Se află depuse la Feder Calea Victoriei.
 I. L. CARAGIALE, *Momente*. Prețul 3 lei.
 H. G. LECA, *Cîniș (septima)* Prețul 3 lei.
 V. C. COSMOVICI *Domnița Olena*. Prețul 3 lei.
 A. DAVILA *Vlaicu-Vodă*. Prețul 4 lei.
-

RĂSPUNSURI

D-lui C. Piatra-Neamțu. — Versuri bunișoare, și cite-va note prinse de minune. E însă nu știu ce întârziere și trăgânire ostenitoare, tocmai acolo unde iuteala furtunii ar trebui să impună și gândirii și versului aceeași mișcare, aceeași tărie, același flor. Dar e de sigur un început bun.

D-nei E. D. Focșani. — Nu-i nimic. Adevărata nenorocire-ar fi fost dacă v'am fi publicat bucata. De noi să n'aveți nici o grijă: citim lucruri cu mult mai slabe, și nu ne mai mirăm. Ne-am deprins.

D-lui C. A. Loco. — Descrieri lungi, dialoguri nenaturale; sfârșitul, care e bun, ni amintește o scenă la fel, din Dickens. Cît despre versuri — nici nu face să mai vorbim.

D-lui D. R. Iași. — Le-am citit, le-am găsit slabe, și le-am aruncat la coș. Asta-i singura «explicație» pe care v'o putem da.

D-lui N. M. I. Loco. — St. O. Iosif, — Dumbrăveni, prin gara Verești.

D-lui I. G. Bîrlad. — Aū să apară peste două-trei luni, în editura librăriei Socec, toate scrierile literare ale lui Delavrancea.

D-lui A. S. Craiova. — Ei, da, plicul e în perfectă regulă: adresa scrisă, timbrul lipit, — nu mai rămîne de cît scrisoarea să v'o facem. Și asta-i partea cea mai grea, imposibilă chiar. Prin urmare nu mai așteptați.

D-lui F. I. B. Loco. — Probabil e o confuzie. Nu înțelegem nimic din cartea D-voastră poștală.

D-lui A. N. D. Brăila. — Nu-i numărul de silabe, nici cadența lor, nici potriveala rimelor, cari dau viață versului. Uitați-vă la manechinii din vitrinele croitorilor: aū cap, și trup, și brațe omenești — și ce departe de a fi oameni! Versurile D-voastră sînt, ce e dreptul, de o corectitudine ireproșabilă, dar aū un mic cusur — le lipsește sufletul. Pe ciți nu-i ține 'n loc, Doamne, cusurul acesta mic!

D-rei E. V. Ploești. — Ce părere avem despre «nuvela» D-voastră?.. Care nuvelă?

D-lui C. B. Loco. — N'avem nimic de obiectat. Articolul e bine scris și înfățișează lucrurile sub o dureroasă aparență de adevăr. Dar veți recunoaște și D-voastră, că ori cît de îngrijită și de literară e forma în care l-ați scris, în fond e un articol de pasiune și de scandal, menit să dea naștere la discuții violente, la certuri veninoase și interminabile, cari n'ar încăpea nici în cadrul, nici în spiritul revistei noastre. Hotărîți să rămînem în sferele senine ale artei, vă 'ntindem de aci brațe amicale și vă rugăm, la rîndul nostru, să lăsați altora «mizeriile-acestea desgustătoare», și să veniți între noi. Un suflet delicat nu poate eși de cît rînit și bolnav din astfel de lupte.

D-lui A. M. Loco. — Bucuros. Vă așteptăm Lunii ora 2 după prînz, Fintînii 55.

D-lui I. S. Piatra-Neamțu. — De, atîrnă și de ce vîrst'aveți. După versuri, s'ar părea că n'aveți mai mult ca șaptesprezece ani: în cazul acesta, mergeți înainte. După slovă înse am bănuî o vîrstă cu mult mai așezată; dacă-i așa, dacă adecă ați trecut de anii în cari ori-ce speranță e permisă, atunci vă sfătuiam prietenește să renunțați cu tot dinadinsul la orice încercare de felul acesta, că e timp pierdut.

RED.